

28 maart 2025

Klyster nijsbrief

Bêste nijsbrieflêzer

**“No one will protect what they don’t care about.
And no one will care about what they have never experienced”**

David Attenborough

De Klyster hat in prachtich oanbod om de bân my de natuer fuort te sterkjen.

Ut namme fan it team, Marjolein Staal

Kabouterpad vernieuwd

Excursie Het Kabouterpad is vernieuwd. De opdrachten zijn in een nieuw jasje gestoken en groep 3-4 heeft nu een eigen variant.

Wat gaan jullie doen? natuuropdrachten waarbij alle zintuigen worden ingezet en tot besluit slootjevissen.

Opgeven: Geef je [hier](#) op.

Lear se allegearre: klyster,
blokmies, mosk, protter, swel,
ljip, skries, tsjirk en strânljip

Vogel van de Week uitgebreid

Het succesvolle project Vogel van de Week is uitgebreid met 4 weidevogels: kievit, grutto, tureluur en scholekster.

Inhoud: iedere week staat 1 vogel centraal. Bekijk het filmpje, maak de opdracht en verdien het vogelplaatje voor in het eigen vogelverzamelalbum.

Vakoverstijgend: o.a. Frysk, Schrijven, Engels, Kunst en Burgerschap maken onderdeel uit.

Voor wie: groep 5 t/m 8, de leerkracht zelf, en thuis kunnen ze ook meedoen.

Opgeven: geef je [hier](#) op en bekijk alvast de filmpjes. Het materiaal wordt gebracht.

Week van de schooltuin 19-23 mei

...voor alle scholen met én zonder schooltuin. Je kunt meedoen met je eigen activiteiten of doe mee met één van de activiteiten van Alliantie Schooltuinen en Jong Leren Eten.

- Donderdag 22 mei: 10.30-11.30 uur Grote Wortelles door IVN voor groep 3-6
- Wereldrecordpoging Schooltuinieren: met de Wortelles of eigen activiteit
- Inspiratieboekje door IVN bij de wortelles, gratis te downloaden.

Schrijf je [hier](#) gratis in, en ontvang alle materialen en informatie in je mailbox.

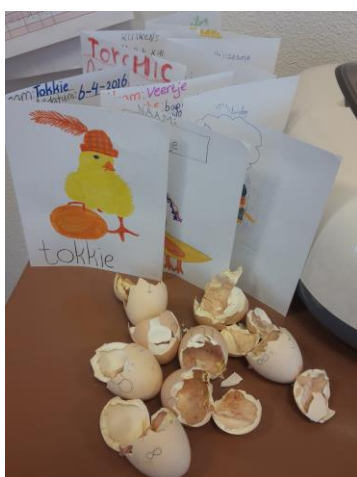
Klyster verzorgt gastles Bord vol natuur

Wil je een gastles in de klas? De gastles gaat over gezond en verantwoord eten. Hoe groeit ons eten, en waar? Welke wortels, zaden, pitten, stelen en bladgroenten liggen in de winkel en wat vind jij lekker?

Opgeven? klik [hier](#).

Kuikentjes in de Klas

In briedmasjine yn de klasse is super leuk. Bern meitsje fan tichteby mei hoe 't út in aai in lyts pykje krûpt. Se leare wat in pykje nedich hat om te groeien en se binne ferantwurdlik foar de fersoarging fan de pykjes. In top ûnderfining.

Begelieding troch klysterfrijwilliger

Wytze Postma is ús "pyke-koordinator" en begelaat de skoallen.

As de pykje berne binne meitsje de bern bertekaartsjes en krije alle pykjes nammen. Nei in skoftke hellet Wytze de pykjes wer op en soarget dat se in goed plakje krije.

Reserfearje in leskiste

In leskiste is in natuerskatkist foar in wauw-moment.

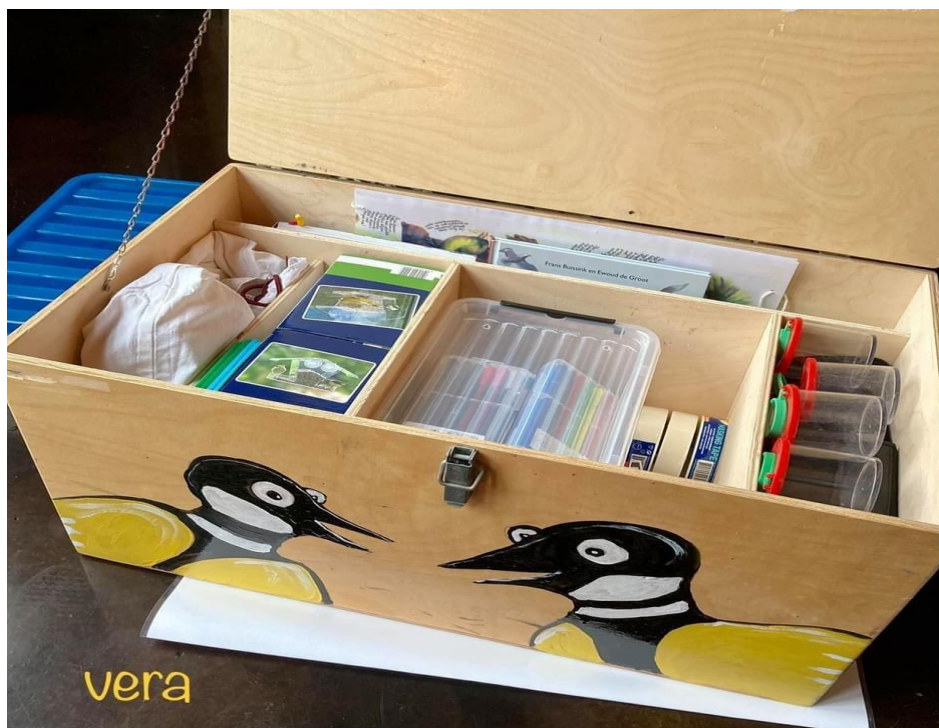
Een klysterleskist is een mooi beschilderde houten kist over een natuuronderwerp met daarin uniek materiaal en hooguit 3 lesmomenten. Hiermee kan je zonder veel voorbereiding een bijzondere natuurervaring organiseren voor de kinderen.

Bloemen in de wei – gr 5, 6, 7, 8

De leskiste 'Blommen yn 'e greide' giet oer wat fjildblommen nedich hawwe om in blide blom yn in greide wêze te kinnen. Learlingen ûntdekke dit bûtendoar sels.

Meesplace – Ontdek de koolmees – gr. 7, 8

De leskiste 'Mees Place' giet oer it meast bestudearre fûgeltsje fan Nederlân, de blokmies. De learlingen sille sels dat fleurich kleurde blokmieske bestudearje. By de leskiste heart in ûntdek- en ûndersykshoeke.

In memoriam Jan Idskema

Op 14 maart bereikte De Klyster het droevige bericht dat oud-vrijwilliger Jan Idskema op donderdag 13 maart jl. is overleden.

Jan Idskema 1951 - 2025

Jan Idskema was ruim 7 jaar een enthousiaste vrijwillige wadgids bij De Klyster. Geboren en getogen in Paesens met de kwelder als achtertuin was Jan van jongs af aan altijd op het Wad te vinden. Jan kende het Wad dan ook als zijn broekzak: alle beestjes, plantjes, geulen en de grillen van het weer kende hij als geen ander. Jan zat vol verhalen over zijn Waddengebied en hij vond het dan ook fantastisch om met name jeugd mee te nemen op wadexcursie.

Tijdens de excursie droeg Jan altijd zijn pet met het gouden ankertje. Hij begon zijn excursie met een spannend verhaal. Jan vertelde de kinderen dat hij nooit naar de kapper hoefde, en dat het geheim in zijn pet verstopt zat. Het leverde altijd weer hilarische momenten op als Jan de pet van zijn hoofd zette en een echte krab liet zien die in de pet verstopt zat en die zijn haren kort hield...

Nog zo'n mooie act was wanneer Jan een wadpier op at en vertelde dat pieren heel voedzaam zijn en dat hij dat van de vogels geleerd had. Mooie anekdotes, die de excursie tot een echte wadbeleving maakte die de kinderen nooit meer zouden vergeten. Jan heeft veel betekend als het gaat om bewustwording en bescherming van Werelderfgoed het Wad. Alleen al voor De Klyster heeft hij meer dan 2.000 leerlingen met hun leerkrachten en ouders meegenomen het wad op.

Ook tijdens onze klysteruitjes was Jan degene die altijd zorgde voor een vrolijke noot. Bij Jan aan tafel werd altijd gelachen. In april 2022 moest Jan helaas afscheid nemen als vrijwilliger van De Klyster vanwege een afnemende gezondheid. Toch kon hij het niet laten en kwam hij de jaren daarna nog vaak even de dijk over om te kijken bij de wadexcursies van klystergidsen Peer, Olga en Annemarie.

Jan met je pet, je staat in ons geheugen gegrift, we zullen je missen en we denken met heel veel plezier aan jou terug.

Het klysterteam

Stikelbarchjes maart

Taheakke by dizze nijsbrief de tredde fan 12 dochblêden:

- stikelbarchjes-kleurplaat mei ynfo
- opdracht

MAART

STIKELBARCHJES

KLEURPLAAT

Sels as it waar myld is, kinst de tún it bêste gewurde litte. Kikkerts en ynsekten binne noch weikrûpt en litte dy no krekt iten wêze foar de stikelbaarch.

Meitsje de tún en om skoalle hinne alfêst geskikt foar stikelbargen. Brûk de tsjeklist.

Bist al bekend mei it NK tegelwippen?

Sjoch foar Noardeast-Fryslân:

Sjoch foar Dantumadiel:

TIP: yn ús gemeenten kinst jild oanfreegje om de tún griener te meitsjen. Elts ekstra plantsje is der ien.

Ast yn dizze tiid noch lytse stikelbargen tsjinkomst, kinst better foar de wis-sichheid de stikelbargebeskerming of stikelbarg-opfang freegje watst dwaan moatst. It is foar de lytse stikelbargen nammentlik lestich om de earste winter goed troch te kommen.

Leverje dyn eigen stikelbaarchkleurplaat-ûntwerp yn foar yn it "Creatieve Egeltjes" kleurboek www.gewoonleukcreatief.nl

Klyster

Project Creatieve Egeltjes

Tot de volgende nieuwsbrief!

COLOFON

De Klyster is het intergemeentelijk NME-centrum voor natuur en duurzaamheidseducatie voor het basisonderwijs in Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

Doniaweg 95b, 9104 GK Damwâld, Algemeen nummer De Klyster 06 44 08 50 63
info@klyster.nl - www.klyster.nl

Teamleider: Marjolein Staal, **NME-coördinator:** Eline van den Nieuwenhof, **Natuurfoto's:** IVN, Jong Ieren Eten, Gerrit Boersma, Ké Kramer, PDF-grafie Piet Douma, klysterarchief en vrijwilligers, **Doe-bladen:** Creatieve Egelvriendjes

Vrijwilligers 2025

Betty Kooistra, Tineke Feenstra, Jurjen Bylsma, Annemarie van der Molen, Olga Baggelaar, Bianca van Tielen, Jan Rietberg, Hilda Buursma, Bertus Volbeda, Hessie Rozenberg, Wytze Postma, Arie Hagedoorn, Pieter Reitsma

Projectmedewerkers 2025

Jan Tiede Bouma, Xantha Doevendans, Mirja Brandorff, Peer Zaal, Joanneke Romkema, Yvonne de Beer, Geertruida van Assen, Sterre Streefkerk

Samenwerkingspartners 2025

IVN natuureducatie, Verenging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen GDO, It Fryske Gea, Landschapsbeheer Friesland, Staatsbosbeheer, Om de Dobben, DikGroen, PKV Frisia, Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, NDE Pingo & Pet, NME De Naturij, NME Groen Doen, Natuurmuseum Friesland, Museum 't Fiskershúske, Stichting 't Landje Dokkum, NP Lauwersland, JOGG Sûn op eigen Grûn Dantumadiel, JOGG Sûn op eigen Grûn Noardeast-Fryslân, Koos de Vuilnisman, Stichting Dokkum Tulpenstad, Creatieve Egelvriendjes

Bestuur Freonen fan De Klyster

Bertus Mulder, Durk Holwerda, Oege Jan Leegstra, Sippy Tigchelaar, Thom Feddema

Comité van aanbeveling

Syb van der Ploeg, Nynke Rixt Jukema, Sippy Tigchelaar, Henk Kroes, Theunis Piersma

Ambtenaren gemeenten

Jansje Albers Noardeast-Fryslân en Wim Osinga Dantumadiel

Portefeuillehouders

Wethouder Hanneke Jouta Noardeast-Fryslân en wethouder Gerben Wiersma Dantumadiel

Geen nieuwsbrief meer ontvangen? Mail uw naam en mailadres naar info@klyster.nl.